

ΣΥΝΕΔΡΙΟ
«ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ, ΑΡΧΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ»

02-03 Φεβρουαρίου 2006

ΟΜΙΛΙΑ
της Δρ. ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΑΙΟΥ
ΕΙΔΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΝΙΑΙΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΕΠΟΠΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ,
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ, ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ & ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ

Ο προβληματισμός σχετικά με τα νομικά ζητήματα, που ανακύπτουν από τη λειτουργία των βιβλιοθηκών και των αρχείων στη σύγχρονη κοινωνία της πληροφορίας και της γνώσης, κατέχει μία πρωτεύουσα θέση στις θεωρητικές αναζητήσεις και έρευνες των Ελλήνων επιστημόνων της πληροφόρησης, των βιβλιοθηκονόμων, των αρχειονόμων και των νομικών.

Ο μεγάλος αριθμός των συμμετοχών στο σημερινό Συνέδριο έρχεται να επιβεβαιώσει την ανάγκη για διάλογο και ανταλλαγή απόψεων πάνω στο συγκεκριμένο θέμα

Αναμφισβήτητα στη σύγχρονη εποχή, όπου η πληροφορία και η γνώση έχουν αποκτήσει μία ιδιαίτερη βαρύτητα και αποτελούν βασικά συστατικά στοιχεία για την πρόοδο και την εξέλιξη της κοινωνίας, οι βιβλιοθήκες και τα αρχεία δεν λειτουργούν μόνο ως παρακαταθήκη και διαχειριστές της πνευματικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, αλλά και ως παραγωγοί της γνώσης και κέντρα πολιτισμού, που οφείλουν να καλύπτουν ικανοποιητικά τις αυξημένες ανάγκες των χρηστών τους, των ερευνητών, των πνευματικών ανθρώπων και του ευρύτερου κοινού.

Με αυτό το πνεύμα:

- αναπτύσσουν νέες υπηρεσίες με τις οποίες διευκολύνουν την πρόσβαση των χρηστών τους στην πληροφορία·

- επεξεργάζονται, διαχειρίζονται και διαθέτουν το υλικό τους με νέες επιστημονικές μεθόδους και νέα τεχνολογικά μέσα·
- εκσυγχρονίζουν τις υλικοτεχνικές υποδομές τους· δημιουργούν νέες σχέσεις ανάμεσα στον δημιουργό, την πνευματική ιδιοκτησία, τον αναγνώστη/ερευνητή και το πνευματικό δημιούργημα·
- παρέχουν στους χρήστες τους τη δυνατότητα να κατευθύνονται με ακρίβεια στην πληροφορία που αναζητούν, να αποδομούν το πληροφοριακό σώμα και να επανασυνθέτουν το πληροφοριακό υλικό δημιουργικά με βάση τις δικές τους πνευματικές ανάγκες, ανησυχίες και προτεραιότητες και να το μετουσιώνουν σε γνώση και πολιτισμό.

Στις προσπάθειές τους αυτές, τόσο οι βιβλιοθήκες όσο και τα αρχεία, έχουν την πολύτιμη αρωγή της Πολιτείας, που συντονίζει και εποπτεύει το έργο τους.

Ταυτόχρονα, όμως, οι νέες αυτές μέθοδοι διαχείρισης, διάθεσης και διάχυσης της πληροφορίας, οι νέες υπηρεσίες και οι εξελίξεις της νέας τεχνολογίας έθεσαν σε δοκιμασία την επάρκεια και αποτελεσματικότητα του ισχύοντος δικαίου.

Έχουν ανακύψει νέα και σημαντικά προβλήματα. Ανάμεσά τους θα μπορούσαν να αναφερθούν τα ζητήματα της πνευματικής ιδιοκτησίας, της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, της ελευθερίας του λόγου κ.ά.

Μάλιστα όσο αυξάνει ο όγκος της πληροφορίας που διακινείται, όχι μόνο συμβατικά και έντυπα ή αναλογικά, αλλά και ψηφιακά, όπως και μέσω του διαδικτύου, όσο οι βιβλιοθήκες και τα αρχεία μετατρέπονται σταδιακά σε υβριδικούς οργανισμούς που διαχειρίζονται την πληροφορία και στην έντυπη αλλά και στην ψηφιακή της μορφή, τόσο η αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων καθίσταται πιο επιτακτική και είναι φυσικό να εκφράζεται έντονα ο προβληματισμός για τις δυνατότητες του ισχύοντος δικαίου.

Το συγκεκριμένο πρόβλημα δεν περιορίζεται στα εθνικά σύνορα, αλλά είναι παγκόσμιο και αρκετά περίπλοκο. Όχι μόνο οι εθνικοί φορείς, αλλά και υπερεθνικοί οργανισμοί και διεθνείς συμβάσεις, συμφωνίες και fora συζητήσεων έχουν ως στόχο να δώσουν μια αποτελεσματική λύση.

Επίσης, δεν μας διαφεύγει η παγκόσμια κρίση που υπάρχει σήμερα σχετικά με τη διακυβέρνηση της γνώσης, της τεχνολογίας και του πολιτισμού.

Η κρίση αυτή εκδηλώθηκε με ποικίλους τρόπους, που αναφέρονται στη “Διεθνή Διακήρυξη της Γενεύης για το μέλλον του WIPO” (Σεπτέμβριος, 2004), όπως

συντομογραφικά καλείται ο Παγκόσμιος Οργανισμός για την Πνευματική Ιδιοκτησία, που ενεργεί ως όργανο του ΟΗΕ, και θέτει πρότυπα που διέπουν την παραγωγή, τη διανομή και τη χρήση της γνώσης. Η Διακήρυξη της Γενεύης υπερασπίζεται μεταξύ των άλλων τα απειλούμενα δικαιώματα των βιβλιοθηκών που έχουν κατοχυρωθεί ως εξαιρέσεις από το ισχύον δίκαιο περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Τη Διακήρυξη υπογράφουν 700 εξέχουσες προσωπικότητες και οργανισμοί μεταξύ των οποίων είναι και η IFLA, που είναι ο Διεθνής Οργανισμός για τις Βιβλιοθήκες.

Σ' αυτή την κρίσιμη λοιπόν στιγμή έχουμε χρέος να εξασφαλίσουμε τα κεκτημένα, ώστε οι βιβλιοθήκες και τα αρχεία του τόπου μας να λειτουργούν με δημιουργικό και παραγωγικό τρόπο μέσα σε ένα αποτελεσματικό και σύγχρονο θεσμικό και νομικό πλαίσιο.

Επειδή είναι αναγκαίο να διατυπωθεί ο προβληματισμός για τις δυνατότητες του ισχύοντος εθνικού νομικού μας πλαισίου να διασφαλίσει την εύρυθμη λειτουργία των βιβλιοθηκών και των αρχείων μας

Επειδή είναι ανάγκη να προστατευθεί η ελεύθερη και ανοικτή πρόσβαση στην πληροφορία και τη γνώση ως δημόσιων αγαθών,

Επειδή είναι ανάγκη να εξασφαλισθεί η ισορροπία στις σχέσεις μεταξύ του δημιουργού, του πνευματικού έργου, του μέσου διάθεσης και του κοινωνικού συνόλου και

Επειδή είναι απαραίτητη η εναρμόνιση του εθνικού με το διεθνές δίκαιο για μια κοινή αντιμετώπιση του συγκεκριμένου προβλήματος,

Οι φορείς, το Υπουργείο Παιδείας, η Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και η Ελληνική Αρχαιακή Εταιρία, οργανώσαμε το συνέδριο με τίτλο: «Οι βιβλιοθήκες, τα αρχεία και το δίκαιο στην κοινωνία της πληροφορίας» και προσωπικά πιστεύω ότι οι καταξιωμένοι ομιλητές, νομικοί, βιβλιοθηκονόμοι και αρχειονόμοι θα αναδείξουν και θα φωτίσουν με τις εισηγήσεις τους τα σύγχρονα νομικά προβλήματα και μέσα από την εποικοδομητική ανταλλαγή απόψεων θα συμβάλουν στον εκσυγχρονισμό, τη συμπλήρωση και την εναρμόνιση των αναγκαίων νόμων.

Κλείνοντας με αυτές τις σύντομες σκέψεις, που αναφέρονται στο βασικό προβληματισμό που οδήγησε στην πραγματοποίηση του σημερινού συνεδρίου, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους φορείς με τους οποίους συνεργαστήκαμε δημιουργικά, το Υπουργείο Πολιτισμού, την Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος, τα Γενικά Αρχεία του Κράτους, τη Δημόσια Βιβλιοθήκη Καλαμάτας, το Εθνικό Κέντρο Βιβλίου, τον Οργανισμό Πνευματικής Ιδιοκτησίας και το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, να ευχαριστήσω όλους εσάς

που μας τιμήσατε με την παρουσία σας, να ευχηθώ καλή επιτυχία στις εργασίες του Συνεδρίου.